

DOMAČI PRIJATELJI

Mesečnik za zabavo in pouk.

Izhaja koncem meseca. Naročnina letno 20 — Din. Posamezna številka 2 — Din. Izdaja konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Odgovoren Mihael Rožanec.

Vsebina.

Vražji Pir. (*Rad. Peterlin Petruška.*) — Ko prehodil trnjevo bom pot. (*Prosto po I. Iliču B. Ž.*) — Sektor števil. 5. (*Lovro Kuhar.*) — Pameten mužik. (*-n-*) — Iz vsakdanjega življenja. (*B. Podgoršek.*) — Olje iz premoga. (*Alojs Stršaj.*) — Ljudsko varčevanje. (*Dr. J. —m.*) — Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah. — Naš poštni predal. — Praktični nasveti. — Pregled naše industrije. — Ročno delo. — Za naše male. — Smešnice.

3 velike

prednosti

ima

Zlatorog

terpentinovo milo.

1. Vsebina terpentina raztopi nesnago.
2. Tudi najfinejšim tkaninam neškodljivo, ker je izdelano iz izbranih najboljših surovin.
3. V uporabi je zelo štedljiv, vsled tega najcenejši domači izdelek.

Zato uporabljajte samo ZLATOROG terpen-
tinovo milo, katero varuje Vaše drago perilo!

**Kdor varčuje,
ta kupuje:**

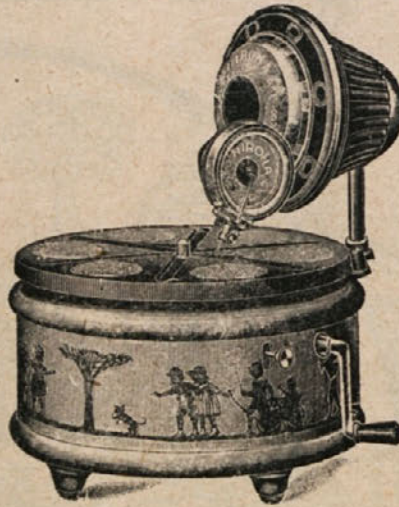
**PROJA kremo za čevlje,
PROJA mast za čevlje,
PROJA voščilo za parkete,
PROJA plavilo za perilo,
PROJA strojno olje.**

Važno za mala mesta, pre-
mogokopne kraje, železni-
ške, finančne in orožniške
postaje in gostilne.

Pixie - Grippa.

Najboljši angleški gramofon se-
danjosti v obliki kovčka, velikost
28×20×13 cm, težina 3 1/2 kg,
cena Din 1250.-.

„Nirona“.

Prvovrstni aparat z zelo lepim glasom.
Velikost 21 cm, težina 3 kg, cena
Din 480.-.

Za mal denar lahko spre-
menite svoje prostore v
koncertno ali plesno dvo-
rano, kino itd.

„Teddy“,

aparat iz hrastovega lesa v obliki
kovčka, črno poliran, velikost
14×14×24 cm, težina 3 1/2 kg,
cena Din 690.-. Igra plošče
vseh velikosti.

Otpremna hiša

Universal, d. z. o. z. Ljubljana

Poštni predal XX.

Razpošilja po povzetju vse na-
vedene predmete. Ovoje, paki-
ranje in poštnino računamo po
lastni ceni. Če se pošlje denar

naprej, so pošiljke poštne pro-
ste. Z nakazilom denarja nimate
nobeñih stroškov, ako istega na-
kažete na naš poštno-čekovni
račun štev. 14.569.

Kino.

Mali Din 160.-, srednji Din
240.-, veliki Din 360.-.
Filmi po 12, 20 in 50 Din.

Bogata izbira plošč
vseh modernih plesov pe-
smi, maršev itd.
Cena 22, 40 in 60 Din za
kom. dvostranskih.
Igle po 20 in 15 Din škatlja.

Gramofone za otro-
ke z 2 dvostranski-
ma ploščama Din
140.-, boljše vrste
Din 190.-.

„Puck“.

Aparat brez trobila. Velikost 30×18×14 cm.
Igra vsako ploščo do 30 cm. Težina 2 kg.
Cena Din 380.-.

Razpošiljamo blago po celi državi. — Imamo z vseh strani mnogo zahvalnih pisem.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Aleksandrova cesta 5

Ustanovljeno leta 1898

Sprejema

hranilne vloge na knjižice, te-
koči račun in jih obrestuje po
dogovoru.

Posojuje

na menice, zastavna pisma in
lombard po ugodni obrestni meri.
Delež znaša Din 50; obveza tudi
Din 50.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

je blagodejna in pravzaprav do-
brotvorna ustanova. Veliko tisoč
potrebnim familijam je priskočilo
v času zadrege na pomoč. Zato
je nalaganje hranilnih vlog v
Splošno kreditno društvo po-
moč potrebnim

Pesem o kruhu.

Cenjene zborovalke!

*„Družinski kruh iz delavske pekarnе,
redilen je, je najcenejši, dober —
poskusite ga, ko grešé iz pisarne,
ko vračate se iz tovarne,
ko se pri čaju veselite,
ko na pot se napotite!“*

*Predaval je zdravnik izkušen
in se smehljaj je dobrodušen.
In res! Ljudje so jedli DEPA kruh.
Vsak, ki bil je preje suh,
bolan, otožen in potrt,
ki že mu je na srce pela smrt —
postal je zdrav, krepak, vesel,
kruh DEPA si je slavo žel.*

*Pa so nekoč zvečer se zbrali,
pred delavsko pekarno so obstali,
veselo peti so začeli:
„Oj, mi, ki vaš družinski kruh smo jedli,
smo zdravi, srečni in veseli,
le z DEPA kruhom bodemo živeli!“
Prepevali so, brenkali, plesali:
„Za DEPA kruh bi mi življenje dali!“
Ko pa prišel je stražnik hud,
še on je kupil DEPA kruh.*

PRVA
DELAVSKA PEKARNA

Razlika med rentno in zavarovalno štednjo!

V slučaju smrti dobi izplačano:

Oni, ki vlaga v hranilnico:

Po preteku
5 let

Po preteku
10 let

Po preteku 20 let

Oni, ki je zavarovan:

takoj prvi dan zavarovanja.

Kdo Vam jamči, da boste živeli še 20 let? Odgovor: **Nihče!**

Zahtevajte še danes ponudbe za zavarovanje od

„ZORA“

Jugoslovanska zavarovalna delniška družba, podružnica za Slovenijo Ljubljana, Sv. Petra c. 24,
ki sklepa vse vrste življenska, rentna, invalidna, penzijska in nezgodna zavarovanja po najugodnejših pogojih.
Berite današnji članek na strani 14. in 15. tega lista.

Pa ite na ponaredbe!

Proti vsem boleznim

deluje ugodneje kot
vsako drugo zdravilo
le

„FLORIAN“.

Ako hočeš ostati zdrav, ne vživaj drugih pijač temveč pij
„Florian“ doma in izven doma — naj ne manjka v nobeni slovenski hiši.

Pravi „Florian“ izdeluje le

TOVARNA: E. JERAS & DRUG,
LJUBLJANA - MOSTE.

Zahtevajte cenike in vzorce, ki se razpošiljajo brezplačno.

45784

DOMAČI PRIJATELJ

Mesečnik za zabavo in pouk.

Leto I.

31. januarja 1927.

Štev. 1.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 20.— Din. — Posamezna številka 2.— Din.
Izdaja: Konzorcij „DOMAČEGA PRIJATELJA“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev, istotam. Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Odgovoren Mihael Rožanec.

Čitateljem!

„Domačega prijatelja“ smo zopet povabili, da obišče slovenske domove. Pred vojno je redno prihajal in razveseljeval mlado in staro. Pisateljica Zofka Kvedrova ga je vsakokrat opremila z zanimivimi povestmi, z vspodbudajočimi nauki in mikavnimi novicami. Vojna, ki je povsod toliko zla povzročila, je tudi ustavila pot „Domačemu prijatelju.“ Po vojni: nove razmere, čudno razpoloženje ljudskih množic in pohlep po vsem drugem kot po prijetnem in prijaznem razgovoru z „Domačim Prijateljem.“

Zofka Kvedrova je imela namero, da nagovori „Domačega prijatelja“: naj vzame zopet popotno palico v roke in začne posecati slovenske domove, kjer je dovolj onih, ki bi radi v tolažbo in veselje, v razvedrilo in uteho poslušali pravljice o dneh sreče in blagostanja in povesti o dobah medsebojne ljubezni in medsebojnega spoštovanja, o zvestem prijateljstvu itd. Usoda pa ji je prestrigla načrte in tužna vest se je razširila po naših krajih: „Zofke ni več...“ Umrla je ona, ki je zbrala krog „Domačega Prijatelja“, ona, ki je bila vedno iskreno dovezetna za vse dobro in lepo, ona, ki je vedno s polnim prgisčem dajala in ki je morala na sebi spoznati, da se redko vrača v tej meri. Hvalenost in plačilo živim; po smrti se spominjamo onih, ki so dali več, kot se je mislilo in celo pričakovalo. Po njihovi smrti se še-le zavemo: kako kruto je življenje in kako tudi sami aktivno sodelujemo kot sokrivci.

Veliki poet slovenskega ljudstva je svoje dni prepričevalno zaklical:

„Le v dobrih delih živel bodeš večno!“ In res je tako. „Domači Prijatelj“, ki ga je vodila dolgo desetletje pokojnica, živi še vedno v naših družinah. Na policah in omarah, skrbno čuvan, lepo vezan, čaka dolgih večerov, praznikov in nedelj, da ga vzame gospodinja v roke in prebere zdaj to, zdaj ono povest otrokom, ki napeto poslušajo in se radujejo, ko čujejo toliko zanimivega in podučnega.

„Domači prijatelj“ živi še vedno v srcih svojih znancev. Veliko veselje bo, ko ga te dni zopet zagledajo. Tudi on se je preobrazil. Ni več tako pohleven, kot smo bili Slovenci pod krotim jarmom nemške Avstrije — ne, na zunaj in znotraj pokazuje, da smo samisvoji, da smo gospodarji na domačih tleh. Bo v vsakem oziru izpopolnjen, ker mu ne reže več kruha Mačeha, marveč ga oskrbuje — ljubi in vodi — dobra Mati.

„Domači Prijatelj“ bo izhajal koncem vsakega meseca. Veljal bo za celo leto — 12 števil — le dvajset dinarjev, polletno enajst in četrtletno šest dinarjev. Za druge evropske dežele je pa naročnina: na leto 40 dinarjev — za Ameriko pa en dolar.

Zeleti je, da ga razširimo v vse slovenske domove, ker je najcenejši mesečnik.

Naroča se pri upravi „Domačega Prijatelja“, Ljubljani, Sv. Petra c. št. 24.

Uprava in uredništvo.

ne, ki „Domačega prijatelja“ ne nameravajo naročiti, prosimo, da list tekom treh dni vrnejo, sicer jih smatramo naročnikom in so dolžni plačati naročnino.

030028614

Rad. Peterlin-Petruška:

Vražji pir.

Plat zvona zastoka v temno noč,
glas roga, žalobni pasji voj
razplaši polnočni v hip pokoj;
vse hiti kar more na pomoč.

Votli hrum, žvenk stekla, poka hrast,
vode šum, — že se vali obok! —
tarnanje, obupa krik in jok;
vse kar je požira ognja past...

V nočni dir skoz okna šviga dan:
tam je pir, čuj godbe čudne glas,
čuj klarinet, čuj gosli, mračni bas,
tam je spet hudič svoj našel stan.

Kakor zmaj ognjeni tja v nebo
plane zdaj nad streho plamen rdeč —
... Pir je preč, ne pleše vrag nič več,
trdno speč v pepelu tli samo.

B. z.:

Ko prehodil trnjevo bom pot . . .

(Prosto po I. Iličevi: Kad ovde dole.)

Ko prehodil trnjevo bom pot življenja,
ko bo konec bede, muk, trpljenja,
spremili me do groba bodo črni svatje,
točili solze v grob moj bodo zvesti bratje.

Ko v bratskih srcih zadnji mi spomin uvene,
ko solze rodni brat porosil več ne bo nobene,
tedaj nad grob moj ptice bodo priletele
in pesem tožno o minljivosti zapele.

A ko let poteklo dvoje bo, četvero —
in ko čas zabrisal tugo mnogotero,
zopet grob moj obiskali bodo bratje,
a jokali več ne bodo moji svatje.

In kadar bode tudi petje ptic minilo,
ko vsi in vse me bode zapustilo,
tedaj popotnika opomnila bo božja njiva,
da človek eden v grobu tem počiva.

Lovro Kuhar:

Sektor št. 5.

Ko smo se popoldne sešli v jarku pri Samcu, je prinesel Unterberger novico, ki nas je čudno vznemirila. Pred našim jarkom leži častnik od 7. polka, ki ima 100.000 kron pri sebi, stotnik menda. Neverjetno je, s kakimi občutki se je izražal utis te novice na posameznih obrazih. Unterberger je pripovedoval kot trgovec, ki upa, da bi se dalo na lahek način nekaj zaslužiti; Almerju, ki je pravkar prišel zraven, so izkočile oči poželjivo iz jam in vrat se mu je iztegnil nekam naprej, Samec je vidno zardel v lice in tudi v njegovih očeh je oživel tih ogenj, toda ta pojav se je hitro umaknil prvotnemu brezizraznemu, v topo resignacijo zamišljenemu obrazu. V meni samemu so z brzo naglico delovala različna čustva. Pohlep obogateti na hiter način in priti domov z denarjem, bogat in oskrbljen, se me je polastil najprej; koj nato mi je švignilo po možganih, da bi bilo najbolje z denarjem pobegniti k sovražniku in od tam

v Ameriko, kjer bi človek lepo na varnem počakal konca vojne, — nazadnje pa so se utisi te novice mešali vseprek v glavi in kakor v omotici sem slišal Unterbergerja, ki je, šepet na zemlji pripovedoval tovarišem:

„Stotisoč kron — fantje! To je denar tudi za vojaka. Kaj mislite? — Stotnik je baje dobil pravkar denar za svojo stotnijo — pa je moral nemudoma v linijo in je padel... Tudi on ni iz železa! Izplača se vseeno pogledati. Mogoče ima še več pri sebi — oficir. Jaz sem izvedel po naključju — prisluškovaje — ko sta se pogovarjala dva v gornjem rovu. Oni, ki je pripovedoval, je slišal to od našega stotnika. Jaz pa sem mislil takoj: Povej tovarišem in napravimo tovariški posel. Vzemimo stvar v roke — in potem si razdelimo denar po bratovsko — vsak petindvajsettisoč kron — he!..“

Trenotek je vladal molk, vsak se je bavil v duši z utisom novice. Najpreje se je zavedel

Almer, ki je najhitreje napravil račun o celi zadevi.

„Denar!“ je bleknil nekako prestrašeno in z naglasom, ki je pričal, da se je zaril v rešitev problema z vso pohlepnostjo svoje dobičkarske duše. „Toda sedaj pa ovohaj — kje leži tisti oficir, ali ravno pred našim rovom? In čeprav — ko pa v odseku, ki ga vidimo pred seboj, grize zemljo najmanj deset oficirjev.“

„Oni, ki je slišal to od našega stotnika — narednik Flaš, je imenoval točko, sektor št. 5, odsek 2. — slišal sem natančno — tam kjer leži s svojim vodom Almer — je rekel Flaš. To rej čisto natančno.“

Jasnost te Unterbergerjeve izjave nam je zopet za trenutek zaustavila tok misli pod težo prijetnega in zapeljivega naključja. Almer, ki je očitvidno računal z vsemi možnostmi, se je zopet oglasil prvi:

„Ali kako dobiti denar...?“

Ta točka v razreševanju celega problema je bila gotovo pri treznem upoštevanju danih razmer najkočljivejša — toda čudno — na nas ni napravila nobenega utisa — takorekoč.

„To je enostavno!“ je prekinil Unterberger to stran razmišljanja. „Zvečer, ko se zmračí, zlezeta dva v predteren rova, počasi, previdno, — saj ponoči ob mraku ni nobene nevarnosti in se ne vidi tako jasno — zlezeta ven — poiščeta dotičnega častnika, vzameta denar in se vrneta. To se pravi, dva gresta ven,

da prej preiščeta moštvo, ker na prvi hip ne moreš zadeti na častnika z denarjem — ostala dva pa pazita v rovu. In potem si razdelimo.“

Sedaj so se pa pojavili pri Almerju pomisleki. Plezanje iz rova je bilo prepovedano brez izrecnega povelja. Nadalje je bil to tudi zelo riskiran posel. Ponoči je vendar skoraj tako svetlo kakor po dnevi in kroglice žvižgajo preko površine venomer. Ta odsek je pa itak najbolj opasen, ker je sovražni rov oddaljen mestoma le po 50 korakov. Nevaren posel! Ugovarjal je v tem smislu Unterbergerju, toda ta je živahno izpodbijal njegove razloge tako, da je Almer nazadnje utihnil.

Nato smo si ugleдали teren pred rovom, ter iskali med mrtvimi vojaki dozdevnega častnika. Večinoma so bili to vojaki 7. polka, toda posamezne sarže je bilo težko razločiti po obledelih, razcefranih oblekah. Iskali smo od vojaka do vojaka na desno in levo in končno je vzkliknil Unterberger vradoščen:

„Tam je!“

Pokazal je z roko skozi ozko useko rovnega nasipa proti desni strani proti točki, kjer so ležali skoraj na kupu štirje mrličí, precej v ospredju ob kupu zemlje in kamenja, naruvanega od težke granate. Eden izmed mrličev je bil, kolikor se je dalo razločiti, kup čunj, ostali trije pa so ležali na zemlji precej ohranjenih oblik. Po kroju obleke se je na prvi hip

Prof. Saša Šantel:

Iz cikla: „Kraljevič Marko“.

poznalo, da je eden izmed vojakov častnik. Ležal je na stran, glavo pa je imel podvito nazaj proti rovu, vendar mu je obraz skoraj docela zakrivala oficirska kapa, na kateri se je videla zlata rozeta. Na ovratniku je blestela zvezda, toda samo ena, drugo je bilo zakrito s poveznjenim podbradkom.

„Gotovo je ta! Vidiš rozeto in ovratnik od sedmih,“ je pritrjeval Unterberger. Navsezadnje smo verjeli, da bi mogel to biti stotnik z denarjem.

Potuhnili smo se nazaj na dnu rova in umolknili. Sedaj, ko smo si ogledali celi položaj in se odločili, da pridemo stvari do konca, se je vzbudila v nas vseh nekaka vest, neke težke, neprijetne misli, ki so silile v nas, kakor one tolste, mastne gnojne muhe. Mogoče se nas je pollaščalo tako ogabno razpoloženje pod utisom pravila, katerega so nam utepali v glavo, da je človek, ki se na bojnem polju pollašča imetja svojega mrtvega tovariša, podoben hijeni. Mogoče torej to razpoloženje ni bilo tako naravno. Ali polastilo se nas je vseh nenadoma, da je stud in strah prešinil naše obraze. Naposled smo potlačili ta duševni odpor proti našemu sklepu z zavestjo, da ne delamo nič grdega in prepovedanega, ako rešimo propasti tako lepo svoto, pa se porabi potem v katerikoli svrhe. Ko smo se končno pomirili sami seboj, nas je spravilo iz duševnega ravnotežja neumestno Samčevo vprašanje, ki ga je nenadoma spustil med nas:

„Ako pa ni denarja...?“

Samec je molčal ves čas in njegov obraz je razodeval, da zasleduje naše pogovore in zanimanje brezčutno, z neko sugerirano voljo, ki pa ni njegova. To njegovo pomenljivo vprašanje, je prvi hip zadelo v živo, toda želja dobiti nekaki denar je omamila nas tu, da smo hipne pomisleke takoj potlačili in se nam je zdelo to vprašanje abotno, skoraj zlobno. Unterberger je tovariša Samca krepko ozmerjal, da ni izpregovoril več.

Sedaj pa je bilo treba skleniti, kako se bo akcija izvedla. Stvar ni bila nikakor enostavna. Ako bo naslednja noč izjemoma mirna, kar je pričakovati vsled mrkega, dež obetajočega popoldneva, potem bi bilo vse lažje izpeljivo. Treba bo namreč preplaziti precej terena in vsekakor potrebno preiskati več mrličev, ker

se pravzaprav ne ve, kdo je dotični stotnik. Unterberger je celo napomenil, da bi se to tudi izplačalo, ker smo videli, da visi nekemu vojaku prav pred nasipom iz žepa zlata ura, potem prstani, denar... Zmenili smo se, da se snidemo zvečer ob mraku pri Samcu.

Predmet našega sestanka nas je tako zanimal, da smo pozabili na vse druge potrebe. Ko smo se rešili sugestije pohlepa po denarju, smo začutili oni pekoči glad, ki je bil glad in žeja obenem in ki se je mogel utešiti le z rumom. Peklo nas je do omotice. To je povzročilo, da je prinesel Almer, čeprav je bil izreden skopuh in trdosrčnež, razveseljivo, veliko čutaro ruma, iz katere smo neutешljivo požirali pekočo pijačo, ki je vidno širila po žilah razburjeno utrujenost in omotico, zaradi napetega delovanja živcev o izvedbi našega načrta.

V jarku sva ostala naposled s Samcem sama. Ko je odšel Unterberger, se je zdelo, da je odjenjal moreči instinkt, obogateti še to noč in nato izginiti zdravih kosti kamorkoli. V navzočnosti je obvladal nas tovariše popolnoma, tako da se ni bilo mogoče pečati jasneje z nobenim načrtom, ko pa je odšel, je bilo, kakor bi odlegla mora.

Dočim se me je preje čudežno pollaščalo poželenje obogateti, se je sedaj vrinila v ospredje misel, da bi ob tej priliki pobegnil k sovražniku. Ob pogledu na tiho čepečega Samca, vsega pokritega s prstjo, se me je polastilo neko sočutje, ki je neizprosno velelo: Reši ga!

Samec, ki ni čutil že prej napram Unterbergerju nobenega odpora, se mi je zdaj udal takoj. Govoril sem mu, da se midva priglasiva, da ob ugodnem trenutku zlezeva preko nasipa na plen. Ko sva enkrat zunaj — potem že nekako izrabiva priliko in uskočiva v sovražno linijo. — Vrag naj vzame še denar, ki ga morebiti itak ni, in kdo bo stikal okrog mrličev. Sicer pa — v Italiji se denar tudi porabi. Almer in Unterberger si bosta mislila, da sva padla, navsezadnje pa si lahko mislita kar hočeta.

Brez ugovora me je Samec poslušal, poznal pa sem mu na obrazu, da se vseeno nekoliko boji, vendar strah ni tako velik, kakor pa stud pleniti mrliča, ki mu je malo preje seval raz lic. Tako sva čakala noči.

Oblačen, mrk popoldan je res prinesel droben dež, ki je pričel pršeti, droben in iglast,

ob mraku na zemljo. Mokra megla se je sklonila po rovih in nastopila je ena onih noči na fronti, ki so lahko polna presenečenj, napadov, izpadov, včasih minevajoča v živahnem streljanju, včasih pa toneča v pritajeni, negotovi mir.

Ob mraku ni bilo mogoče takoj ven iz rova, ker je sovražnik baš pred nami neprestano streljal iz pušk. Unterberger je klel srdito in navsezadnje je pričel streljati tudi on brezciljno proti sovražniku. Almer, ki se je pravkar vrnil od raporta, je pravil, da nimamo nocoj nobenega posebnega povelja, nego nalogo paziti, da bi si sovražnik ne dovolil kak izpad. Sicer pa po vesteh, ki jih ima komanda, tudi tega ni pričakovati. Sedanje sovražnikovo streljanje je samo manever, maska nekega podjetja v oddelku pri Podgori.

Treba je bilo torej počakati na ugodni trenutek. Zgovorili smo se medtem, da poskusiva prva midva s Samcem splezati v predteren. Nisem ravno pogumno ogledoval teren pred jarkom, ki se je zdel ob usihajočem razsvetljevanju padajočih raket, pokrit s plezajočo se meglo, še neprijaznejši, kakor po dnevu. Samec pa sploh ni pogledal preko rova. Kmalu na to je prekinila monotono obstreljevanje iz pušk kratka, a strahovita kanonada onstran Soče za Gorico, potem krčevito, dolgotrajno streljanje pušk in mitraljez, nato je zavalovilo od tam neko gibanje, nek nemir — nakar je utihnilo vse skupaj. Almer, ki je bil vedno na preži po jarku, je prinesel vest, da sovražnikov napad ni uspel. Sedaj je bilo pričakovati mir.

Res — streljanje v sovražnem jarku je ponehavalo in nazadnje se je le še v redkih presledkih ponavljalo. Megla in dež sta zadušila vsako življenje in gibanje po rovih, kdor ni moral upravljati kak posel, se je stisnil v plašč in prisluškoval jutru.

S Samcem sva se pripravljala na pohod. Unterberger je silil nestrpnost v naju.

„Četrť ure, pa je vse pri kraju — prej pet minut. Tukaj zlezeta ven, potem vsak po eni strani proti oni temni točki — vidita — dvajset korakov! Plezati treba previdno in piskra ne dvigati. Stotisoč kron ni smrkavec — jutri je mogoče vojne konec in potem... Vzemita seboj par ročnih granat — za vsak slučaj, in če se kdo pokaže, raztopita mu možgane. Mi-

dva bova pazila tukaj, — ako bi rabila pomoč — zasikajta z jezikom. Tako! Evo še vsak en požirek — Almer še ima rezerve. Seboj vzemita flašo — toda ne ropotajta. Kaj? Torej spustita se preko — vrag vaju vzemi, drugače grem jaz!“

Akad. kipar L. Dolinar:

Glava (les).

Govoril je neprestano, medtem ko sva se midva napravljala na pot. Seboj sva vzela krušnike za vsak slučaj ter puške z nasajenimi bajoneti. V žep sem vtaknil par ročnih granat na žebelj, ki so varne pri plezanju, Samec je vzel čutaro z rumom. Nato sva se dvignila preko jarka, najprej jaz, potem Samec. Čepečega pred nasipom na odprtem prostoru so me navdali za trenutek čudni občutki. Do sedaj smo živeli za barijero, kjer smo skoraj brez utripa prisluškovali pikanju svinčenk v nasuto prst ali sikanju preko glav, sedaj pa je bil svet pred nami odprt do sovražnika. Pri tem občutku se mi je srce skrčilo, negotov mraz me je preletel in silil sem se v brezskrbnost, brezmiselnost.

(Konec sledi.)

— dva nova pazila tukaj — ako bi razbila —
 — zjutraj se mora rezervirati —

Nek pameten mužik ni imel ne kruha ne denarja. Odločil se je pa, oditi h gospodu in ga prositi. Da bi ne prišel kar tako praznih rok, je ujel gos, jo spekel in nesel gospodu. Gospod je sprejel gos in rekel mužiku:

„Lepo se ti, mužik, zahvaljujem za gos; toda ne vem, kako bi jo razdelil. Imam ženo, dva sina in dvoje hčera. Na kakšen način naj torej gos pravično razdelim?“

Mužik je rekel: „Pa jo jaz razdelim.“ — Vzel je nož, odrezal gosi glavo in jo podal gospodu: „Ti si glava hiše in tebi pripada glava. Potem je odrezal zadnji del in ga podal gospe rekoč: „Ti sediš doma in oskrbuješ hišo, zato ti pripada tole.“ Nato je odrezal nogi in jih podal sinoma: „Vama pripadata nogi, da bosta hodila po poti očetovih nasvetov in naukov.“ In hčera je dal perotnici, rekoč: „Kmalu bosta odšli iz hiše, zato vama pripadata krili.“ „Ostanek si pa vzamem sam.“ In vzel si je

Pameten mužik.

ostalo gos. Gospod se je zasmejal in dal je mužiku kruha in denarja.

Bogat mužik je pa slišal, da je dal gospod ubogemu mužiku za gos kruha in denarja. Spekel je pet gosi in jih odnesel gospodu. Gospod mu je rekel: „Zahvaljujem se ti za gosi. Imam pa ženo, dvoje sinov in dvoje hčera, torej nas je skupno šest; kako naj si razdelimo tvoje gosi?“ Bogati mužik je razmišljaj, ali domislil se ni ničesar. Poslal je tedaj po revnega mužika in mu ukazal razdeliti gosi. Ubogi mužik je vzel v roki eno gos in jo podal gospodu in gospé, rekoč: „Tale je Vama manjkala do treh“. Eno je dal sinoma: „Vama dam tole“. Eno je pa dal hčera, rekoč: „Vama pa dam tole“. Sam si je pa vzel dvoje gosi in rekel: „In meni je manjkalo do treh teh dvoje gosi. Sedaj imamo enako.“ Gospod se je nasmejal, je dal revnemu mužiku kruha in denarja, bogatega je pa spodil.

Pražena JEČMENOVA KAVA

500 gr

Ako kuhaš, Proja kavo, boš imela deco zdravo; zato zahtevaj jo povsod, da Ti boš zdrava in Tvoj rod!

B. Podgoršek:

Is vsakdanjega življenja.

Nalahno je zapel hišni zvonec, boječe, kakor krik v temni noči. Moj sin je pohitel in pogledal, kdo je zunaj, kajti mrak je že legel na sneženi vrt in noč je trkala na okna. Žalosten je prišel nazaj v sobo: „Majhen fant kruha prosi“, je dejal. „Ali ga lahko peljem v kuhinjo, ali mu smem dati toplega mleka?“

„Malo kruha prosim.“

„Seveda moj dragi“, sem dejal in še sam sem šel, da si ogledam mladega reveža.

V slabem, zakrpanem oblačilu, brez pokri-vala, brez nogavic, s strganimi čevlji, je stal otrok v kuhinji, star komaj pet do šest let. Dolgi lasje so mu padali na čelo in na blede lica. Na obrazu se mu je poznalo trpljenje. Široke, lepe oči so žalostno in s strahom zrle vame. Zgrozil sem se nad ubogim otrokom, ki mora tako majhen, tako nebogljen in nedolžen, prenašati trpko breme usode — bede.

„Kaj bi rad fantek?“, sem ga vprašal.

„Malo kruha prosim, za sebe in mamico, lačna sva“.

„Čigav pa si, kako ti je ime?“

„Andrejček sem, Lipovžev Andrejč“.

„Kaj pa dela ata?“

„Atek je umrl.“

„Pa mama?“

„Mamica je bolna“, je odgovoril mali revež in je tiho zaihtel.

Navajen sem žalostnih prizorov in življenje mi je utrdilo srce. Toda videč trpljenje tega zapuščenega otroka, videč svojega edinca poleg tega prosjačka, ki je imel polne oči solz, sem bil ganjen in tesnoba mi je napolnila dušo.

Dal sem prinesiti eno izmed oblek, perilo in obutev svojega sina, da otroka preoblečejo in naročil, da naj se mu da večerjo, sam pa sem se vrnil v sobo.

Čez nekaj časa pride mali prosjaček počesan in prenovljen, svetlih oči in zarudelih lic.

„Andrejček, kje pa stanuje mamica“, sem ga vprašal.

„Za kolodvorom v baraki“, mi je odgovoril in je radovedno zrl krog sebe.

Otrokova beda mi je dala razmišljati. Oblekel sem se, zavil nekaj jestvin in šel s svojim otrokom in Andrejčkom na njegov dom.

Med potoma sta otroka kramljala, jaz pa sem šel poleg njiju potrj in težkih misli.

Ko smo prišli v barako, smo našli Andrejčkovo mater na bornem ležišču, pokrito z oguljeno odejo; prostor je bil ledenomrznel, kamor sem pogledal, povsod je zijala beda in uboštvo. Pogledal sem bliže ženi v obraz, ki je bil izstradan, lica pa so bila vdrta in potna. Imela je hudo vročico.

Andrejček je stopil bliže in je pokazal materi sladkarije: „Na mamica, poglej kaj sem ti prinesel!“, toda mati ga ni spoznala več.

Naročil sem otrokoma, da naj mirno sedita, sam pa sem skočil v bližnjo tovarno in telefoniral po rešilni voz. Edino hitra zdravniška pomoč in pravilna nega lahko še pomagata pri takem pojemajočem, izčrpanem življenju.

Andrejček je strmel v rešilni avto in preplašeno gledal može, ki so nalagali njegovo mamico na nosilnico.

„Kam nesete mojo mamico? Pustite jo, jaz ne pustim, da jo odpeljete!“ Pri tem je revež zaplakal. Tudi meni so polzele solze po licu, ko sem tolažil to ubogo dete. Komaj je videl življenje, že je moral okusiti toliko gorja.

Dolgih dvajset dni se je borila s smrtjo in le misel, da mora živeti za otroka, ji je pomagala, da je prestala težko bolezen. Ko je zdravnik dovolil, smo jo obiskali z Andrejčkom, ki se je pri nas hitro udomačil.

Otožno me je gledala, iskaje primernih besed, da izrazi svojo hvaležnost.

Pripovedovala je vsakdanjo povest, ki pa je vendar vsak dan nova.

„Moj mož je bil uradnik. Živeli smo dobro, kajti vzela sva se brez dolga in mož je imel primerno zadosti dohodkov. Jaz, hči premožne trgovske družine, sem prinesla s seboj razne razvade; želja sem imela veliko, zahtev še več: sedaj novo obleko, sedaj klobuk, sedaj to, sedaj ono, mož pa dobrosrčen, je vstregel vsaki moji želji, tako, da nama koncem meseca nikdar ni ničesar ostalo, da bi devala na stran za stara leta. Kdo misli na starost, če je mlad, in kdo na bolezen, če je zdrav!

Moj mož se je večkrat nameraval zavarovati za starost in smrtni slučaj. Preskrbel si je ponudbe zavarovalnic, napisal že prijavo, toda jaz, nesrečnica, sem ga pregovorila: „Saj je še čas, kaj je tega treba, saj bova imela pokojnino, saj niti moj oče ni bil zavarovan, ki ni nikdar mogel računati na penzijo!“ Tako sem ga pregovorila.

Tudi našega Andrejčka sva zelo razvadila. Težko mi je pri srcu, če se spomnim, da je juho vedno odklonil. „Juhe nočem, juha ni dobra!“ je dejal. Smejala sva se mu, mu dajala mesto juhe sladkarij. Kolikokrat je kasneje Andrejček pogrešal toplo juho!

Tako smo živeli brezskrbno življenje.

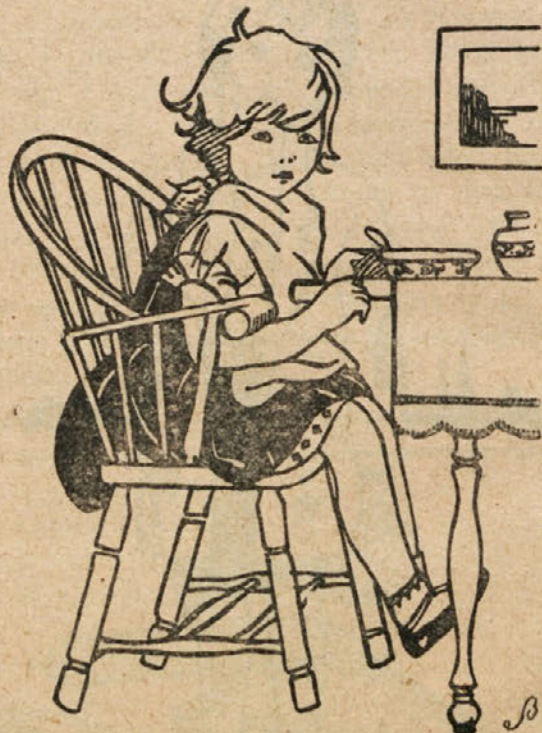
Toda nekega dne pride v hišo stražnik z naročilom, da naj grem takoj v bolnico, ker se je moj mož ponesrečil.

Niti besedice nisem mogla izreči, niti vprašati, kako se je nesreča zgodila, pograbila sem

Andrejčka in taka, kakor sem bila, skočila v prvi voz, ki naju je pripeljal v bolnico. Kaj sem takrat med vožnjo prestala, to se ne da povedati! Ko sem stopila v bolniško sobo, sem našla moža — mrtvega...“

Prepovedal sem bolnici nadaljne pripovedovanje, toda ko se je umirila, je nadaljevala s tihim glasom:

„Z njegovo smrtjo se je končalo vse; vsa radost, vse veselje in vsa moja življenjska sila

„Juhe nočem, juha ni dobra.“

je legla z možem v grob. Ostal mi je moj Andrejček, edina vez, ki me je še priklepala na zemljo.

Ker mož ni še imel deset let službe, so mi izplačali samo boro odpravnino. V dveh letih sem prišla na beraško palico. Sivala sem, toda ta udarec in bolezen sta me ovirala pri delu; tako sem prišla iz udobnega stanovanja v barako, kjer ste me našli!“ — — —

Tiho je bilo v bolniški dvorani. Slišalo se je le pritajeno ihtenje, meni pa je bilo hudo pri srcu in s tiho ljubeznijo sem pobožal uboega Andrejčka...

TEHNIKA

Alojz Stržaj:

Olje iz premoga.

Preokret v proizvodnji gorilnih tvarin.

Največja pridobitev v tehničnem razvoju, ki bo predvidoma dosedanje gospodarstvo preobrazilo, je pridobivanje olja iz premoga. Pred desetletji je bila posest premogokopov nekak temelj gospodarske moči. V zadnjem času je pa bil upliv premoga na gospodarstvo, vsled mineralnih olj, zmanjšan. Mineralna olja so dobila premoč nad premogom. Države z majhnimi ležišči mineralnih olj, so gospodarsko šibkejšje od onih držav, ki razpolagajo z velikimi množinami zemeljskega olja.

Svetovna poraba mineralnih olj je tako velika, da stoji olje za premogom na drugem mestu. Na tretjem mestu je pšenica in šele na četrtem je železo. Olje je postalo za vse stroje najvažnejša gonilna tvarina. Šestdeset odstotkov vseh ladij je preuredilo stroje za pogon z oljem.

Po dosedanjem stanju izvirkov olja je Evropa odvisna od Amerike in Azije. Amerika razpolaga s trinajstkratno evropsko proizvodnjsko množino. Vsled tega je iznajdba pridobivanja umetnega olja iz premoga posebno za nas velikega gospodarskega pomena.

Izumitelj pridobivanja olja iz premoga je profesor dr. Bergius, ki je delal na tej iznajdbi dolgih 15 let. V laboratoriju so se poizkusili, spremeniti premog v tekočino, že tekom prvih dveh let obnesli. Tudi Francozu Bertelot-u se je posrečilo, da je dobil iz premoga oljnate tvarine. Več tisoč poizkusov je bilo potrebnih, da je uspelo pridobivanje olja na tak ceneni način, da je bilo omogočeno misliti na konkurenčno industrijsko pridobivanje umetnih oljnatih produktov. Rešitev te naloge je bila več odvisna od tehnika in strojnega inženirja, kakor pa kemika.

Berginiziranje, kakor se imenuje nov postopek pridobivanja olja, se izvrši na ta način, da se z visokim pritiskom kakih 200 atmosfer, pri vročini 400 stopinj dovede premogu vodik. Prva velika težava je bilo dovajanje enakomerne toplote, ker je vsako preveliko žarenje velikih železnih posod, v katerih se je vršil kemični proces pod velikim pritiskom, povzročilo eksplozije. Celó vrsto iznajdb in konstrukcij in 15 letno eksperimentiranje je bilo potrebno, da se je omogočilo praktično pridobivanje umetnega olja.

Potom berginiziranja se pridobi iz premoga približno 50% oljnate substance, 10% premogovnih ostankov, 20% plina in 10% vode. Iz 1000 kg premoga se pridobi 150 kg gasolina, 200 kg srednje težkega olja, 60 kg mazilnega olja in 80 kg rujavega olja.

Praktično in plodonosno proizvodnjo tega umetnega olja podpira še dejstvo, da je za to pridobivanje najbolj uporaben manjvreden premogovni prah, rujavi ter sploh slabejše vrste premog, pri tem, ko so ravno najboljše vrste premoga (antracit) za to svrhu manj uporabne. Umetno pridobljen oljni produkt, bencin, olje za Dieselmotorje, gonilno in mazilno olje, je veliko cenejše, kakor zemeljska olja. Z vednim izboljšavanjem priprav pa pričakujejo, da bo pridobivanje še cenejše.

Ta nova porabna možnost premoga je pri sedanji svetovni premogokopni krizi ne samo velike tehnične in gospodarske važnosti, temveč je ta iznajdba tudi velikega političnega pomena.

V Nemčiji se baje v okrajih rujavega premoga že zidata dve tovarni za pridobivanje umetnega olja, ki bosta predvidoma letno producirali en milijon barelov olja.

Pregled naše industrije.

Velikokrat sedimo v gledališču pred zagri-njalom, ne da bi nas tajinstveno zakulisno živ-ljenje zanimalo. Tako nas tudi veliko stvari, ki jih dnevno uporabljamo ne zanima, kako so se ti predmeti izdelali, ne zanimajo nas tajnosti proizvajalca, niti nimamo pojma iz kakšne tva-rine so sestavljeni niti ne poznamo njih izvor.

Istotako, kakor je zanimivo vse življenje na odru, je tudi vrlo zanimiv pogled v tajnosti naše industrije. Šele tedaj, ko se nam razkaže izdelovanje naših potrebščin, ko sprevidimo, ko-liko delavne sile in koliko truda izrabi tak pred-

met, vemo ceniti in ločiti dobro blago od sla-bega. Zato smo se odločili, da bomo z vsako na-daljno številko prinašali članke in preglede naše industrije, ki bodo brezdvomno zanimivi in v korist našim čitateljem.

Ljubljanski velesejm. Naša industrija in obrt mora biti v tesni zvezi s sejmom. Sejm je pozornica naših produkcijskih sil in ogledalo naše iznajdlivosti, vztrajnosti in delavnosti. Zato bomo s »Pregledom naše industrije« po-svečali pažnjo tudi našim sejmskim razstavam.

SKRIB ZA DRUŽINO.

Dr. J — — n:

Ljudsko varčevanje.

Polagoma prehaja naše gospodarstvo iz težkih povojnih kriz v normalni tir. Dinar je stabiliziran in ni pričakovati pomembnejših vahutnih tresljajev. Govori in piše se mnogo, da je tudi v naši državi polagoma uvesti zlato va-luto, kakor so je že upeljale druge države. Naš dinar je dobil svojo pravo vrednost in postaja vsak dan dražji. Zato je prenehalo tisto povoj-no prekomerno razmetavanje in zapravljanje denarja za vse mogoče potrebne in nepotrebne stvari. Trezni in pametni ljudje so pričeli siste-matično varčevati, dobili so zaupanje v naš di-nar, vlagajo svoje prihranke v hranilnice in banke in zopet dvakrat obrnejo novce, — ka-kor v predvojnem času, — predno ga izdajo. Za vse naše gospodarstvo je tako varčevanje vitalnega pomena. Vsled tega je štednjo propa-girati med ljudstvom, posebno med kmetovalci, delavci, nameščenci in sploh povsod pri malih

ljudih. Z vzgojo in sistematično propagando se lahko privede široke plasti vseh slojev, po-sebno pa mladino, do uspešnega varčevanja. Ti se navadijo pri sistematični štednji ustvarjati mal kapital za starost; pri varčevanju se začno zanimati za gospodarska vprašanja, dobe lastne sodbe o vrednosti denarja, jačijo si voljo in ni jim več do gostiln in kavarn ter se prav kmalu odvadijo veseljačenja in zapravljanja, kolikor jim je to pri sedanjih pičlih dohodkih sploh mogoče.

Najvažnejše in glavno vprašanje je, kak na-čin varčevanja naj si vsak izbere. Ljudsko var-čevanje mora biti obvezno, kajti če tega ni, te-daj prav kmalu slabotne odvrne od štednje. Tako obvezno varčevanje je pa ravno zavaro-vanje, ki ima napram hranilnim vlogam te prednosti, ker je način varčevanja zvezan ob-enem z življenjskim zavarovanjem. Tako za-

varovanje ne sme biti vezano na velike zneske in na letno odplačevanje, temveč morajo biti premije majhne, da se lahko dostopne tudi za mlade ljudi z malimi dohodki. Odplačevanje se mora vršiti z malimi dnevnimi prihranki, tedensko ali mesečno. Z zavarovanjem za življenje mora biti vsakomur dana možnost rentabilnega varčevanja, ki pa mora nuditi svojcem zavarovanca v slučaju njegove smrti večji znesek, da so pri taki nesreči obvarovani najhujših skrbi in bede. S takim zavarovanjem je združiti tudi zavarovanje za slučaj nezgode in zavarovanje za slučaj popolne delanezmožnosti. Zavarovanec ne sme pri takem žalostnem slučaju izgubiti svoje prihranke, ki jih je plačeval za zavarovanje, kajti kje bo revež dobil denar, če je za vsako delo nesposoben, da bo mogel izpolnjevati obveze rednega vplačevanja premij. Vse to mora tako ljudsko zavarovanje predvidevati in mora biti v zavarovanju vključen pogoj, da zavarovancu, ki postane invalid vsled nezgode ali bolezni, ni potrebno plačevati nadaljne premije in se mu mora zavarovalnina ob času navzlic temu izplačati. Tako ljudsko zavarovanje se upeljava povsod.

Princip tega ljudskega zavarovanja je sledeč:

Zavarovanje je za doživetje, za slučaj smrti, za nezgode in za popolno delanezmožnost. To zavarovanje traja 15 ali 20 let. Zavaruje se lahko vsaka zdrava oseba brez zdravniške preiskave v starosti najmanj 20 let do največ 50. leta. Za zavarovanje za 10.000.— Din za 20 letno dobo se vplačuje po dva dinarja dnevno. V to svrho dobi vsak zavarovanec brezplačno domač hranilnik, kamor mora vsak mesec z dnevnimi vlogami vplačati 60.— Din. Za to pa dobi zavarovanec pri dnevnem vplačilu po 2 Din po preteku 20. let, če doživi to dobo, izplačano 18.000.— Din, pri tem, ko je vplačal vsega skupaj samo 14.400.— Din. Če pa umre, dobe njegovi dediči, ali pa tisti, ki ga on določi, če tudi bi smrt nastopila že prvi dan zavarovanja znesek 10.000.— Din. Ta zavarovalnina se od 12. leta dalje zvišuje po 800.— Din letno do zne-

ska 18.000.— Din. V slučaju invaliditete (popolne delanezmožnosti) pred 60. letom odpade nadaljno vplačevanje premije, pri tem ko se zavarovalnina vseeno izplača neprikrajšano v polnem obsegu. Če se dnevno vplačevanje podvoji na 4.— Din, tedaj se dobi izplačano po 20. letih 36.000.— Din. Vplačevanje po 3.— Din dnevno za zavarovanje po 10.000.— ozir. po 6.— Din za 20.000 zavarovalnine pa zmanjša dobo od 20 let na 15 let in se dobi izplačano pri doživetju teh 15. let 18.500, oziroma 37.000.— Din. V slučaju smrti se pa zavarovalnina izplača (z dnevnimi vlogami po 3.— Din) od prvega dne do 6. leta po 10.000 Din in od 6. leta dalje pa vsako leto 850.— Din več do 18.500.— Din.

Ugodnosti tega družinskega zavarovanja z domačimi hranilniki, se iz teh števil takoj razvidijo. Zato moremo to karitativno zavarovanje le pozdravljati, posebno še iz razloga, ker je z ozirom na jamstvo svetovnih zavarovalnic podana vsa varnost za vložene prihranke.

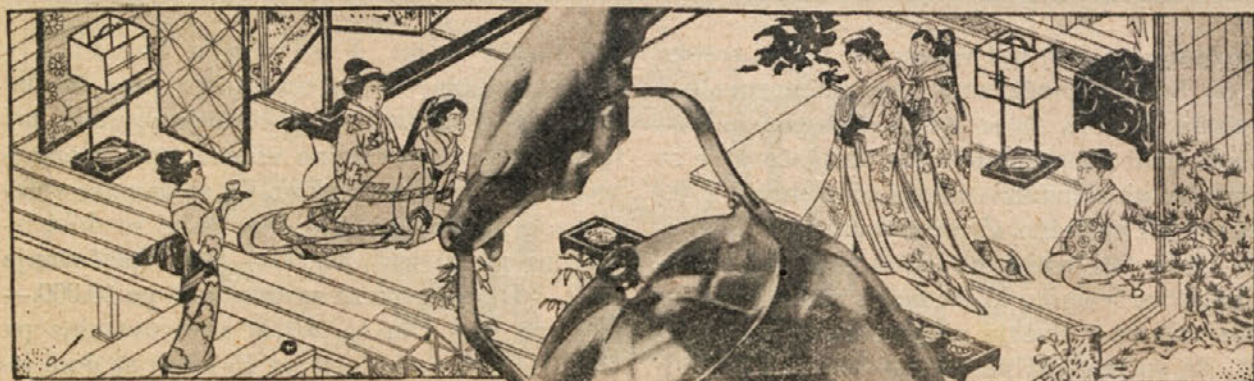
Vsa pojasnila daje Spl. zavarovalna zadruga v Ljubljani.

Obenem prinašamo vrlo zanimivo statistiko umrljivosti.

Od enega milijona ljudi je koncem 45. leta polovico umrlo. Samo ena tretjina jih doseže 60. leto in samo 20. del 80. leto. Nihče ne ve, v katero rubriko te tabele kdo spada. Nihče ne ve, bo li živel še trideset let.

Vsak tretji tridesetletni mož umrje, predno doživi 55. leto, tako, da je tekom 20—30 let vsaka tretja žena vdova.

Pri starosti let:	Izmed 100 ljudi umre v			
	15 letih	20 letih	25 letih	30 letih
20	13	18	24	30
25	14	20	28	36
30	17	24	33	43
35	20	29	40	52
40	25	36	49	64
45	31	45	51	76
50	40	57	74	88
55	51	71	86	96
60	65	84	95	9

Y vsakem
gospodinstvu se pije

„BUDDHA“ ČAJ

POZOR!

Eau dentifrice (ustna voda) „POPPAEA“ je po današnjih izkušnjah strokovnjakov najboljša za snaženje in izpiranje zob in ust. Zato jo vsakemu priporočamo in mu garantiramo, da nihče, kdor jo je in jo bo poizkusil, ne bo nikdar več uporabljal kake druge ustne vode kakor le znano ustno vodo „POPPAEA“, ki prekaša po kakovosti vse druge take izdelke sedanosti. Ustna voda „POPPAEA“ zabranjuje gnitje in izpadanje zob ter zobne bolečine, ako jo uporabljate po predpisu, to je zjutraj, opoldne in zvečer, predno ležete k počitku. Grgranje z ustno vodo „POPPAEA“ Vam zabrani inhalacijo **bacilov** ter zahrbtno španske bolezni. — Navodilo je enostavno. Vlite v kozarec vode — kakor želite pač močno — več ali manj kapljic ustne vode „POPPAEA“ zmešajte, namočite v mešanico ščetko ter drgnite z njo zobe po dolgem in ne počez, to je od dlesna proti kronam in ne paralelno z dlesnom. — Ustna voda „POPPAEA“ kraljuje nad vsemi ustnimi vodami, ki prihajajo danes na trg, že po nizki ceni in učinkovitosti o čemer se lahko in naj se tudi vsakdo sam prepriča. — Da olajšamo cenj. odjemalcem ugodni poizkus razpošilja **Depôt parfumerija Poppaea** v Ljubljani po povzetju franco omot, franco poštarina. Steklenica ustne vode „POPPAEA“ z vsebino 55 g garan. kakovosti stane samo Din 18. 6g. trgovci naj zahtevajo pismeno ponudbo z navedbo količine.

Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah.

Pred kratkim je izšla v založbi Kmetijske tiskovne zadruga v Ljubljani po vsebini in opremi znamenita knjiga pod gorenjim naslovom, spisana od naših prvih planšarskih strokovnjakov in vzorno urejena po znanem našem agrarnem komisarju dr. Franu Spiller-Muysu, ki je dal idejo in inicijativo za to delo in spisal sam obširen uvod o planšarstvu po drugih evropskih in izvenevropskih državah ter za-

skih domačih pašnikih, nato jo odžene na predplanine (1000—1400 m n. m.), kjer ostane do konca junija in od koder se preseli potem na visoke planine (1400—2000 m n. m.). Tu ostane do začetka septembra, ko se vrača po istih stopnjah zopet v dolino na prezimljenje. To vsakoletno potovanje iz doline na planine in zopet nazaj v dolino je smatrati za zadnje ostanke nekdanjega nomadskega življenja narodov v Evropi. Ker se vrši to preseljevanje stalno vsako leto, so si planšarji zgradili na predplaninah in visokih planinah stalna planinska stanovališča, ki jih imenujejo planinske stanove in ki povečini obstojajo iz koč za pastirje, hlevov za živino in če se na planini predelava mleko v sir, tudi iz sirarne ali „sirarice“. Dočim pa so bili v prejšnjih časih ti planinski stanovi še bolj skromni in borni, se v novejši dobi gradijo tudi na planinah modernejša planinsko-kmetijske stavbe tako za ljudi kakor za živino, osobito pod vodstvom našega specialnega urada za Agrarne operacije. O modernih planinskih

Leseni hlev na Rečiški planini (Pokluka).

Iz knjige „Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah“.

ključno poglavje o „Planinski agrarni politiki in planinskem pravu.“ Knjigo krasijo nič manj nego 200 po večini izvornih slik, 17 načrtov in 4 umetnostne priloge na finem papirju. Cena 120 Din je z ozirom na bogato vsebino in opremo resnično nizka.

Po svojem bistvu je to strokovno-poučna knjiga za naše narodne gospodarje, planinske kmetovalce in živinorejce v obče, ki z uspehom lahko tekmuje s sličnimi publikacijami inozemstva. V petih obsežnih poglavjih je tu obdelano vse, kar tiče našega planinskega kmetijstva v obče in planšarstva (planinskega pašništva) posebej. Prvo poglavje nam nazorno podaja bistvo in pomen planine in planšarstva. Planina preživlja povprečno skozi tri mesece v letu živino planinskega kmeta in mu omogoča na ta način rentabilno živinorejo in gospodarski obstoj. V našem najbolj izrazitem planinskem predelu v Bohinju pase planšar svojo živino spomladi na dolin-

melioracijah prinaša četrto poglavje imenovane knjige ne samo podrobna navodila in nasvete, marveč tudi obilico nazornih slik in načrtov. Z dovoljenjem založnice in avtorjev bomo prinašali slike in opise iz te lepe knjige o „Planšarstvu“, da vidijo naši čitatelji moderne planšarske stanove na naših planinah.

Naš poštni predal.

Pod tem naslovom bomo prinašali za vse naše naročnike odgovore na vprašanja gospodarskega značaja, trgovine, obrti, poljedelstva, vrtnarstva, perutninarstva, gospodinjstva in dajali tudi pravne nasvete. Vprašanja in odgovore bomo oglašali na tem mestu one, ki bodo zanimala tudi vse ostale naročnike.

S tem predalom hočemo biti z naročniki in naročnicami v stalnem stiku in smo prepričani, da bodo odgovori koristni za vse čitatelje.

Praktični nasveti

Strah.

Veliko mater strahuje svoje otroke s strahom. Ze malemu otroku, ki se komaj zaveda svojega življenja, grozi, kadar joka, da ga bo mož ali „bav, bav“ vzal. Kasneje mu grozi s parklom, s hudobo in podobnimi strahovi. Poznava otroka, ki je vsled tega strašenja tako preplašen, da se zgrozi pri vsakem sumu, v obraz postane blede, poprime se ga taka grozavost, da revež trepeta in sklepeta z zobmi. Takega otroka ni mogoče spraviti v temi v posteljo niti z lepimi besedami niti z grožnjami. Navadno mu čijo na ta način strahovanega otroka težke sanje, vidi vse mogoče spake in pošasti, v sanjah vpije in se ne more utolažiti, če se prebudi sredi noči.

Ta grozavost ga spremlja celo življenje. Strah ga je, ko je že odrasel mož. Predno gre h počitku, pretakne vse prostore, pregleda vsako luknjo, če ni kje kdo skrit. Sam si ne more pomagati, ker mu je takorekoč „strah v kosteh“.

Kdor tega ne pozna, ta ne ve, kako neprijetni so starejšemu človeku taki občutki.

Veliko mater je, ki same verujejo v strahove in spomine in žive v domišljiji, da so strahove same videle. V kričečih barvah pripovedujejo o strahovih svojemu otroku, ki seveda verno in napeto poslušaja take bajke in jih smatra, ker so pripovedovane od lastne matere, kot čisto resnico. Tako živi že od rane mladosti v fiksnih ideji, da so strahovi povsod okrog njih.

Ko bi vedele koliko energije vzamejo lastnemu otroku s pripovedovanjem o strahovih in strašenjem z raznimi bavbavi, pa bi se skoro vsaka premislila, predno bi napravila otroka strahopetca. Poleg tega trpi tudi telesno, ker nima mirnega počitka.

To ni dobra vzgoja; s strahom se ne ukroti otroka. Otroka se mora vzgojevati na ta način, da se ga navadi že takoj s početka na brezpozorno ubogljivost. Pri tem ni rabiti trdih besedi, ostre kazni, še manj pa grožnje s strahom, bavbavi, cigani in drugim. Na otroka je skušati uplivati z dobro besedo, šiba naj se ne uporablja pregosto, ker sicer otrok otopi in izgubi pred palico respekt.

Še enkrat pa ponavljamo, proč s strahom, ki spada med staro šaro.

Krofi. (Bobi.)

Postavi kvas iz 3 dkg droži, malo mleka, sladkorja in moke. —

Medtem, ko ti to vzhaja zamesi: $\frac{1}{2}$ kg moke, $\frac{1}{2}$ do $\frac{1}{4}$ l mleka, 10 dkg raztopljenega masla, 10 dkg sladkorne sipe, 5 rumenjakov, žlico ruma in nastrgane limonove lupine, ter soli. Naposled prideni še vzhajani kvas. Testo dobro stepaj s kuhalnico, da postane lepo gladko. Nato pusti, da vzhaja. —

Vzhajano testo zvrni na ploho, katerega si ogrela ter dobro potresla z moko, ter ga razvaljaj za prst debelo. Potem zreži kroge. Na polovico istih deni nekoliko dobre marmelade, ter pokrij s praznim krogom. Krofe pritisni okrog roba, ter jih še enkrat izreži z obodcem. Nato jih polagaj na toplo z moko potreseno desko, pokrij jih s prstom in postavi na toplo, da še enkrat vzhajajo. Odrezke dobro ogneti in zopet razvaljaj. —

Ko so krofi vzhajani, jih polagaj v pripravljeno mast, in sicer tako, da pride ona stran, ki je bila na plohu gornja, obrnjena navzdol. Cvri pokrite. Ko so na eni strani lepo rumeni, jih obrni in cvri nepokrite dalje. Pečene vzemi ven, ter polagaj na kako posodo, da se odteče mast. Nato jih lepo zloži na krožnik, jih potresi s sladkorjem, ter gorke serviraj. —

Čaj.

Rafinirani gurmani trdijo, ako hočeš dobro kavo, idi v Carigrad, ako hočeš piti dober čaj idi v Moskvo. Ta trditev je istinita, ker čaj, ki ga pijemo mi, mnogo zaostaja za čajem, ki smo ga pili kot vjetniki v Rusiji, navzlic temu, da uporabljamo tudi pri nas isto kvaliteto in kvantiteto. Kaj je vzrok? Vzrok je samo v načinu, kako pripravljamo čaj. Evo vam ruski način kuhanja čaja. Najprvo pripravi vrelo vodo. Potem deni v drugo posodo za vsakih 5—6 čajnih skodelic polno kavino žlico dobrega Buddha čaja, naliž nekoliko kropa, dobro premešaj in krop takoj odlij. S tem se je čaj opral, ker je običajno vsak čaj prašen, vsled česar je naš čaj moten. Oprani čaj polij zopet z že pripravljenim krogom na dva prsta višine in drži istega od 3—5 minut na toplem. Ko se čajni lističi popolnoma odpro in odmotajo, tedaj dodaj še skodelico kropa in čajni ekstrakt je gotov.

Vlij ta ekstrakt v skodelice in prilivaj toliko kropa, kakor si močnost čaja sam želiš. Šele potem dodaš čaju sladkor, kos limone, rum, ali mleko.

Ročno delo

PERILO.

Našim čitateljicam.

Vedno iskan tema — moda, garderoba, perilo. — V prvo hočemo govoriti o najintimnejšem delu garderobe, o perilu.

Dovolj ima sicer ženstvo študirati modno perilo, v listih, bolj v izložbah, a v kljub temu rade preberemo tozadevne članke.

Danes živimo, da smelo rečem v dobi figovega peresa. Majhen in tenak svilen ali batisten kombine, jedva tolik, da ga stisneš v pest, je najpriljubljenejši in najinteresnejši predmet iz moderne perilne omare.

Seveda v strogi zimi se ženska ne sme omejevati zgolj na ta komadič, ako se noče izpostavljati nevarnemu prehladu. V to svrho je na razpolago vsakovrstna trikotaža od najfinejše do najpreprostejše kvalitete.

Z ozirom na damsko telesno perilo, je poleg kombineže vsakakor omenjati tudi esparatno srajčko, hlačke, kakor tudi nočno kimono srajco z dolgimi ali podolgimi robovi. Izdelana je vsa ta zapeljiva roba po največ iz batista odnosno opala in crepe de china.

Razen v beli se nosi omenjeno perilo tudi v gotovih modrih, rožnatih, rumenih in lilastih barvah.

Okrašeno je vse po največ preprosto, s čipkastimi vstavki, ažurji, vezenjem, motivi, venčki, girlandami i. t. d.

Nosita pa to preprosto razkošje dve do tri naramnici.

Glede perila smo danes z ozirom na preprostost, varčnost, komodnost in higijeno brez-
(Nadaljevanje na strani 20.)

Miroslava Leitgeb

Posteljno perilo

Vsakovrstne vezenine za perilo

ročno in strojno vezenje
LJUBLJANA, Jurčičev trg št. 3

Krasni robci

Najfinejše damsko perilo

Ročno vezenje, strojno vezenje do najfinejšega umetnega izdelka

Bogata izbira najlepših vzorcev za zastore

dvomno na višku. — Zbog tega je samo ob sebi umevno, da se časi naših mater in babic — doba težkega in številnega perila ne more več vrniti. — Ob zaključku naj bo čitateljicam omenjeno, da bo »Domači prijatelj« vedno skušal prinašati interesantnih opisov in lahko uporabnih predlog, s čemer bo, kakor upamo, meščanki kot deželanki prijazno ustrezno. M. Š.

Danes prinašamo na sprednji strani modele modernih kombinejev, ki so vzor enostavnosti in elegance. Istočasno prinašamo na srednji dve sliki dveh luknjičastih, oziroma ažuriranih

vzorcev, ki jih je na kombineju trikrat povečati. Svoječasno bomo prilagali priloge vseh ročnih del v naravni velikosti za ta oddelek (vezenine, čipke, monogrami, batik, inkrustacije itd.)

V drugi številki bomo opisali interesantno ročno delo o »Batiku«, tako, da bodo mogle naše čitateljice same okrasiti blazine, obleke, šale, robce i. t. d. z očarljivimi modernimi barvnimi vzorci.

Modni atelje (modni nasveti) M. Šare, Ljubljana, Kongresni trg. št. 4/I.

Z ustno vodo Poppaea si ohranite zdrave zobe.

Kadar rabite pis. potrebščine (trakove za pis. stroje, karbon papir, role za reg. blagajne, hekt. zvitke i. t. d.) se obrnite vedno na L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6/I, ki je znan po svoji solidni postrežbi.

Trboveljski premog in drva dobite najceneje pri Produkciji, Ljubljana Tržaška c. 26.

ALBUMI! KROJI!

FAVORIT!

Svetovnoznani „Favorit“ - Album (sezonska izdaja) in novo izišli „Favorit“ mesečnik, nudi veliko izbiro najnovejših modelov in njim odgovarjajoče zrezane kroje v vseh velikostih vedno v zalogi **samo** v veletrgovini

Ant. Krisper, Ljubljana
Stritarjeva ulica 2. Mestni trg 26.

Edino zastopstvo za Slovenijo.
Istotam velika izbira krojaških modelov (pupe). V zalogi so tudi vse potrebščine za krojače in šivilje ter drugo modno blago, galanterija, igrače.

Na drobno!

Na debelo!

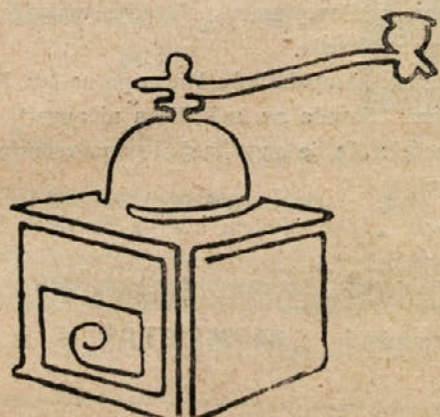
ZA NAŠE MALE

Mladim prijateljem.

Ta mesec Vam prinašamo nekaj primerov, kako se napravi z eno potezo sliko. Sedaj pa je vrsta na Vas, da tudi Vi poizkusite napraviti z eno potezo lepo risbo, katero nam pošljete v

oceno. Dobro uspele risbe bomo ponatisnili in najboljšega malega umetnika med našimi naročniki obdarili.

Žive sence.

Postavi se pred svetiljko, skleni roki kakor kaže slika in dobiš na steni žive sence.

Zajec.

Tiger.

Oča.

Otroci v kuhinji.

Tonček: „Kaj bomo danes jedli?“

Francka: „Pe“

Ivan: „Ka“

Lojzek: „Te“

Mina: „Te“

Metka: „ki so najboljša jed.
Ju-hu-hu.“

Pri vsakem obedu naj bodo na mizi

SMEŠNICE.

VOJSKA.

Predno so šli na stražo, je komandir vse dobro poučil: „Ko pride kaka nepoklicana oseba, ji morate zavpiti trikrat: „stoj“ — če se ne ustavi, streljajte!“ In so šli. Cigan Janko je imel prvi izmeno. Kar nekaj zašumi. Hitro nastavi puško ter zavpije: „Trikrat stoj!“ — in naglo ustrelji. Bog ve, če je zadel in koga.

SLOVNICA.

Učiteljica: „Kakšnega spola je drevo, ljubo moje dete?“

Janez: „Moškega!“

Učiteljica: „Beži vendar — srednjega spola je!“

Janez: „Jaz sem tudi srednjega, ko sem dete — pa sem vendar fant!“

NAS RAZUME CELI SVET.

Šel je Srb po Dunaju in Hrvat, njega prijatelj. Pa pravi Srb: Stavimo kolikor hočeš, da srbsko zna

vsak Dunajčan!“ In sta stavila. Naproti pa pride postaren gospod, Srb in ga ustavi in ga naglo vpraša: „Katerega imaš raj, mene ali tegale?“ Dunajčan začuden odpre oči in pobara: „Was?“ Srb in pogleda Hrvata in reče: „Evo — mene ima rajši — ali me ni razumel? Ali ni rekel: „Vas!“ Tako se je Hrvat prepričal, da ga res celi svet razume.

Janezek: „Povej mama, ali letijo vsi angeli?“

Mama: „Seveda.“

Janezek: „Ampak, naša Micka pa ne leti, kaj ne?“

Mama: „Seveda ne, saj Micka ni angel!“

Janezek: „Je, je angel, saj ji papa vedno reče: Ti moj angel!“

Mama: „Tako? Potem boš pa že videl, kako bo letela!“

Da se vpelje „**Juhan**“, zlasti po deželi, razpisuje „**ALIMENTA**“ d. z o. z., Ljubljana, Zg. Siška 17 sledečo nagradno

križanko:

I. 1	2	4	5	II. 6	7	III. 8	10	IV. 12	13	14	16
i								V.		VI.	
VII.											
VIII. 3										15	
						9	11	18		IX. 17	
		X.								XI.	
XII.											

Vodoravno:

I. Tvarina v kosteh.

II. Pustinja.

III. Mohamedanska božja pot.

IV. Poklic na cesti.

V. Pomožni glagol.

VI. Veznik.

VII. Švicarski narodni junak.

VIII. Ptič v pustinji.

IX. Na čemur se vrti kolo.

X. Vzdihi.

XI. Predlog.

XII. Ime in kraj znane tvornice.

Navpično:

1. Občinska davščina.

2. Rodbinski poglavar.

3. Samoglasnik.

4. Poljski pridelek.

5. Poljski pridelek.

6. Zver.

7. Samostalnik od pregledati.

8. Sladka jed.

9. Del obraza.

10. Domača žival.

11. Domača žival.

12. Kot IX.

13. Veter.

14. Kazalni zaimek.

15. Poljedelsko orodje.

16. Žensko ime.

17. Rodbinski član.

18. Nemški izraz za sovo.

Kot glavna nagrada je do'očena velika steklenica „**Juhana**“ (1 kg), dve drugi nagradi po 300 g „**Juhana**“ in tri tretje nagrade po 90 g našega izbornega izdelka. Rešitve naj se pošljejo na tvornico.

Pol čajne žličke „JUHANA“ daje mesni in drugi juhi, kakor tudi prikuhi nepopisno okusnost in moč ter sploh predrugači ves okus tako, da vsakomur izvrstno tekne.

Z eno čajno žličko „JUHANA“ in krožnikom kropa si takoj pripravite izvrstno govejo juho.

Umna gospodinja bo v bodoče skuhala za juho samo **polovico toliko mesa** kot došedaj, pridala juhi „JUHANA“ in si tako prihranila **veliko denarja**, ali pa bo ostalo polovico mesa uporabila za zreske v priboljšek možu in deci.

„Juhan“ je izvleček najredilnejših mesnih in rastlinskih beljakovin. Dobiva se povsod.

je edini pravi dodatek k vsaki juhi in prikuhi.

**DIŠAVE
PROJA**

Zapomni si, da uporabljaj samo dišave „PROJA“, ki so zajamčeno pristne, dobre in čiste.

Najcenejši je

STOEWER šivalni stroj ker je najboljši!

Vsled najpopolnejše precizne in
solidne izdelave prekaša

vse

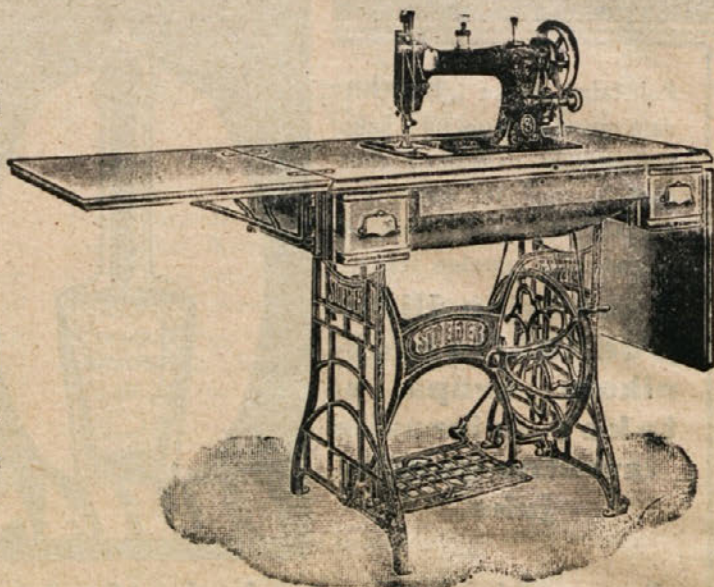
do sedaj poznane stroje.

Poseben aparat za entlanje (všivanje), vezenje in krpanje. Pouk brezplačen samo pri

Lud. Baraga, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6/l.

15 letno jamstvo.

Ugodni plačilni pogoji.

TEHNIČNI BIRO **ARH. IVAN ZUPAN**

Izvršuje načrte vsakojih zgradb, zunanjo in notranjo arhitekturo, interijerje, proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

Ljubljana, Gradišče št. 13.

Napake, storjene pri projektiranju in gradnji stanovanjskih hiš, gospodarskih in tvorniških poslopij imajo dalekosežne posledice. V večini slučajev jih ni mogoče več popraviti. Eventuelne naknadne preureditve prostorov so zvezane z visokimi stroški.

Zato se obrnite predno projektirate in gradite na nepristranskega tehnika, ki Vam bo stal z nasvetom na strani in bo ščitil Vaše interese. Nasveti stavbnega podjetnika ne morejo biti za Vas v vsakem slučaju merodajni, ker je podjetnik primoran kriti predvsem svoje lastne interese.

S tehničnim zastopstvom zvezani stroški so minimalni v primeri s tem, kar si lahko v vsakem slučaju prihranite na gradbenih stroških, poznejših popravilih, preureditvah itd., če so načrti racionalno zasnovani in je tudi stavba tehnično brezhibna. Zato se obračajte pismeno ali ustmeno na edino tehnično pisarno te vrste, ki sama nima interesa na izvršitvi gradbenih in drugih profesionalističnih del, ker ščiti v vsakem slučaju le stavbnega gospodarja. Izkoristite naše dolgoletne izkušnje v tehničnem in pravnem oziru in nam sporočite Vaš cenj. naslov, da Vam moremo staviti podrobno oferto.